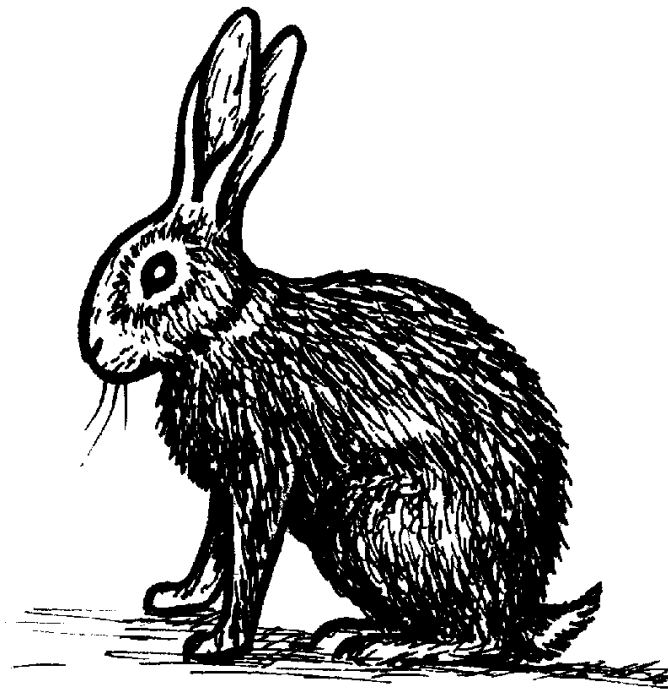

Buk cĩ dteellenu

Didinga Storybook

First Edition

1997

Dtēēllēna cīg eheeddi buuha īīcī ho, baa ēhēd eeta hōdēī hōdēī cīg baag arūmī Lokichoggio baa nyīlōk cī hōdēī, irkit cī īn 1997, hīnīngītī thōth cī adim eheedini thōth cī Dīdīnga. Othouran Stephenī Lobalu thourēt cīg buk icci. Au rabbēēta cīg eheedini buuhi cee hī Samaritan's Purse.

The stories in this book were written by each of the participants of the January 1997 writers' workshop in Lokichoggio. The pictures were drawn by Stephen Lobalu. Funding was provided by Samaritan's Purse.

© Summer Institute of Linguistics
Nairobi
First Edition
1997

Thēddan cī thoothiohu

Būhēc cī abūrrī	5
Fr. Loguti Maurice Primo	
Inyig hī homonec	7
Sabina Dario Lokolong	
Hēēlang mōrōtōō ĩcī Nyaraga	9
Lucy Iyaya Loki	
Hūkaat cērēmatōō	11
Andrew Loki	
Nakēēdū hī idingwa cīg anyak otto	12
Santino Lounoi Stephen	
Nakēēdū hī Maa	15
Fr. Aleardo Lokuru	
Nakēēdū hī Hēēlang	18
Peter Bosco Lotyang	
Nganī cī aga aī aku honoothiniti ĩn dīdī?	22
Dario Lokure Biatō Lōhamarīmōī	
Athīā hī hēbērī cīgīnnīg cīg acīnī gērrēt	24
Albert Popo Lowala	
Dtudtu ōōa ĩcī eeto	25
Joseph Gworomoi	

Bũhęc cĩ abũrrĩ

Baa aaĩ bũhęcĩ umwaa cĩ ęllęcĩmĩth gęcrręc cĩ haĩ thar cĩgĩnnĩg Naccęcęc. Nęc doholec cĩ acĩn eeta vęcłęc aĩ ĩtĩlĩtha tĩnaatĩ eeto dĩdĩ.

Ma kęc umwa, ikia idim ęcęcĩ cĩ haĩ Lęcęcłĩmęcĩ ũthũwan ĩnęcnnęc. Nęc baa ĩn Lęcęcłĩmęcĩ ngertĩ baliokto gęcrręc buk. Baa abũrĩ Naccęcęc Lęcęcłĩmęcĩ bũtĩ-bũtĩ. Muhęcęcta ĩcĩ Lęcęcłĩmęcĩ, aĩ hinna nęc: tũbũręcęcĩt cĩ oho aaĩ hĩ gęcng hęcęcęcłęcłęc. Ma ho, ũk uduhak Lęcęcłĩmęcĩ maanyĩ bũhęc nicci hĩ aatęcnnęc thęcth cĩ thũwaanęc ho. Baa accamana maanyia thęcth cĩ Lęcęcłĩmęcĩ, nęc baa ĩjjaaki ngaania kim, hęcłłngaa ęcęcęc buk.

Ma uruta ĩcĩ wathiniok ũgĩg, ĩcĩn Naccęcęc maanyĩ aaĩ hęcĩ anyak hookori hĩ et nicci. Nęcgĩtĩ kęc umwa aduhaakĩ maanyĩ cũrũmũm annęcęcĩ, “Baaba, haburi naa et nicci gęcrręc ũdũt! Haduhaakii thĩnĩta dęcęcęc.” Nęc ęcęc maanyia bũhaanyĩnĩ annек, “Naccęcęc, Naccęcęc! Ma harritannii naa nganiita, nęc ĩinu doholec caannĩ, hęcłema naa Lęcęcłĩmęcĩ nęc hadaha hęcłeggĩ cĩgĩnnĩg.” Nęc tarĩ baa uduhak maanyĩ Naccęcęc Lęcęcłĩmęcĩ annек, “ęcłęc! Hęcłema thęc naa hęcłeggĩ cugunnig, bĩtĩ ngaaęcłęc.”

Ma kęc umwa jat, ikia Lęcęcłĩmęcĩęcłęc hĩ ęcęcĩ cĩ ikia ęcęcęcnya ęcłęc. Ikie aau hĩ ęcęcĩ cĩ olu thĩĩma hĩ lęcęcęc thĩĩ. Nęc baa ammũdak aaĩ baatęc doholeeco hĩ aatęcnnęc buk.

Ma acĩn Naccõtõ Lõpũlĩmõĩ aku aaĩ thĩĩma ho, udahun ceetõõ nẽ ũk itihim cẽrẽmĩ cĩgĩnnĩg cĩg abũnnaa. Nẽ ũk aau lõbaraba ngaatĩ ědẽngan thilo. Ma ho, ũtũvũ Naccõtõ maanyĩ nẽ ĩnnĩk, ”Ookoria hĩ et niccaa aaĩ thĩĩma hataani!” Ma baa ma õõ maanyia hĩ Lõpũlĩmõĩ ho, amũmmũũran hinna Naccõtõ hẽbẽrĩ cĩgĩnnĩg cẽrẽma ĩcĩ bungẽẽttõ. Udhuhi thilla noho vuu kuk! Adak nĩngaata noho.

Acinoothi ngaania noho nẽ ĩĩ, “Baa huduha.” Iwira ngaania ikia ijin maanyĩ ĩnnĩk, “Ũk doholec ĩĩna?” Ędẽcĩ maanyia aattĩ doholeeco annek, “Naamwa! Hũnũooth iyyoko naa ĩnõõnnõ buk?”

Adtican Naccõtõ thõth cĩ occa hõllõngaa ahĩkĩĩman eeta bũtĩ. Uduktak eet cĩg attĩnganek dõhõlĩ cĩggĩng hũthũwanit eeta cĩg abũrĩ doholia annek: Edeethi ũdũt!

Ĭthõng hĩĩ iyyoko ngaa avĩ eeta nĩngĩtĩ adhukaanĩ Naccõtõ ho annek: Halũnga. Őbõhõõ nẽẽ hĩ Cuhudum.

Teheediohit: Fr. Loguti Maurice Primo

Inyig hĩ homonec

Barkit, baa ĩn lōōcĩ magĩth. Nē baa ōkō inyig umwaa ōlō ĩcĩ homonec cĩnnĩ. Adim ōkō acĩn bũhaanyĩnĩ. Ma baa ĩĩ jaatĩn, ũmmũdak hōmōnēēcĩ inyig cĩnnĩ ho aau ōlō. Ma ōkō aduhun hōmōnēēcĩ ceth ho, adtuuha hinna hatithet cĩ ammadoothĩk hēddēm hithingaannĩ. Ammuk hinna nēē aĩ tũkan.

Ma nĩngaata, ummuhunek hōmōnēēcĩ aĩ, “Ma oko tarĩ adaket magĩthĩ hoti ho, nē tarĩ harũmĩ hĩ inyig buk, hōllō hatĩ ũũpanneet ahat cĩ hatĩ atturri ho.” Ummuk thĩ hōmōnēēcĩ ĩĩ, “Hadĩmani occa hutuno?” Nē tarĩ baa aara nyĩlōhĩ kōr tĩho gērrēt.

Ithiaanaaĩ thēk hōmōnēēcĩ ĩhĩkĩĩman ĩĩ, “Lōggōō ceg aara attĩ nyĩlōhĩ hĩĩ ōōpēr; hittioottĩ occa inyig.” Ījjaaki eeta vėlēk noho. Ōbōdēēkĩ tarĩ hiriiri ĩthōng noho, “Lōggōō, aara attĩ nyĩlōhĩ; hittioonĩ occa inyig?” Īlĩlĩ inyig ēttēēda thĩnĩt, nē uduhak ĩĩnnĩk, “Tioonaa thigga thēk nganet iyyoko noho!”

Ītĩnga inyig ēcēb ijjo cĩgĩnnĩg. Ittioonĩk thĩ hōmōnēēcĩ cĩnnĩ ĩnōōnnō gōōla. Ma gōōla, ũtũngēk hōmōnēēcĩ inyig. Aĩ nēē nēē hatĩ hōdōlan ōlō hataman nē huduho.

Ma ōdōlan ōlō ho, ĩĩnnĩk ngaa cĩnnĩ, “Tukuro thigga hatĩ hudukto.” Īĩnnĩk ngaa cĩnnĩ, “Aaĩ hatĩ tũkanĩ nga?” Ēdēcĩ nēē aĩ, “Ma hatĩ aa aaĩ hēddēēma hithingaannĩ ne?”

Athĩhĩ ngaa cĩnnĩ nē ijjaahõ. Agaõõthĩ aĩ, “Ĩko oko hatĩ gii aaacini nē iinu, ‘Hittioonito occa inyig nicca?’ Ĩko hatĩ aini noho hĩnĩngĩtĩ aĩ hatĩ ijja duhõõ ěmmẽn?” Aga nēẽ ngaa cĩnnĩ aĩ, “Aitõ tũkanĩ tõõ.” Ma nĩngaata, ũk mac cĩnnĩ ho ihithingek mam gwoyya. Ma amalac maama ho, ĩnnĩk ngaa cĩnnĩ, “Bĩt thigga tukuro!” Ędēcĩ ngaa cĩnnĩ aĩ, “Hattuhuri occa neegi? Aaĩ hatĩ tũkanĩ ngaana?” Ma abũrĩ ngaa cĩnnĩ ho, ĩtĩnga thěk ěētĩ cee ũk uttuhurõõ ěmmẽn. Ma õdõnga hēddēm cĩ aayyi hatithet aĩ nēẽ nēẽ haarĩk tũkan maamĩ ĩcĩg amalac ho, aduui hinna maama thõng. Ũtũũthĩtõ thěk maama cĩg aduui ho ĩnõõnnõ buk nĩngaata.

Ma nĩngaata, urruuõĩ ngaa cĩnnĩ aĩ, “Ahaĩ! Ahaĩ! Ijja ělaanĩ; hũtũũthĩ!” Ędēcĩ ngaa cĩnnĩ aĩ, “Tar mĩĩ thěk nii thõth aa iiggaĩĩ nii morrwahit caannĩ bal ho!” Ma baa ho, ĩpĩĩra ěētĩ haaga nē utulu ĩĩ, “Ĩko bēre hiigga inyig haaga.” Udtuurrik dtēēllēna ngaati.

Limmaniinit cĩ dteellenu:

Ĩn magĩthĩ gii cĩ abathĩ gērrēt, ĩthan olooyiok, nē aanyĩk ngaa hĩ mac hengerio.

Teheediohit: Sabina Dario Lokolong

Hēēlang mōrōtōō ĩcī Nyaraga

Baa haaĩ naa thukuula Juuvattĩ irkit baa akuuni magĩthĩ baa haĩ Lōmatheniko. Nē ma baa aku yommanĩ ho, ũnyũũgĩ thukuuli nē hũũha naa ōlō Loudoottĩ. Nē haau ōlō ĩthōng ma baa edecia thaa cĩ yommaanō ho, nē hidiima hobodootha thukuula.

Baa nōō hanyahi dtic umwa ōlō baa ngaalloohoth nē hĩĩna, “Hōkō baaĩ hatĩ ĩĩ jaatĩn nē hũk hatangu gōōla.” Ma dīdĩ baa iggiingi kōrra, hũũha. Baa hiini hōdēēthōng ngaatĩ hōkōōĩ. Baa hōkō gōōlē ĩcī mōrō cĩ Nyaraga, mōrō cĩ holittub cĩ uuttig hēēna kīdallak. Anyak hēn cĩg obbitig urutēēna gērrēt. Ma baa

ma habaaki lōdēkēt ho, hūggūmana obotī cī baakitu. Obota nīīca, baa aaī hēt cī obbi uruto gōōla dēēdē, nē haī hatawan hēēt nicca. Ma hawaniti ho, homotoonna hinna hī hēēlang. Hōbōda hīdīc nē hatawana īcī hēng cī gōlla, awanta hēēlangī buk. Ma ho, hobodootha īcī gōlla tarī; awanta hinna nēē buk noho. Abarritit huthungti; hūmmūlūha hīīna thīī. Hurruuo noho, “Uu! Eeliaangu! Uu! Eeliaangu hadaaha!”

Ma acīnna hēēlangī niccee harruui ho, ībīl hīdīc noho nē ivir ūk mōrōtōōtōō. Hivira naa buk hūūha īcī ou. Hīī kōr hī nicceeni, ngaa hikia naa gōōlē īcī mōrō cī Nyaraga tarī.

Teheediohit: Lucy Iyaya Loki

Hũkaat cērēmatōō

Baa kōr umwa holoohi naa ngaalloohoth rīng hōkō kanniitta manatōō. Ma baa hōbōda, hikia hiyyomana hēēta maagaca uruta. Īko nēē aaī hūkat cī obbi gērrēt maagaca hujjen.

Ma baa aggamtaawa ūnyaaha, ulluucia hūkat niccee ikia udahun cērēmatōō īcaannī. Udahun īthōng hikia hupwaanna oō cīnnī inyaawa īcaannī.

Ceetōō īcaannī, baa aattīg eeta ahūd mērtī. Ma nīngaata, uduhuna et umwaa battaala nē udtuuha hũkaat aaī

cērēmatōō īcaannī. Aruha oō inyaawa īcaannī. Urruaa ēētī gōōnōgī annēk, “Udahun gītīn hũkaata! Aaī cērēmatōō!”

Uduhutta eeta vēlēk battaala noho nē ummuhit īītō, “Hēēla et hutuno?” Hōrgēēna īcī eetu, ūmmūda et umwaa

gēēnyīth. Nē īinnīhaa nganet, “Meethīk ma hommooti!”

Ma nīngaata, ūk nēē īlīha ngaadōkī īragaatōō. Ma baa aggama, ecebek īnōōnnō horoojītta īcī uuni nē ittioonīk rēēna hudtuuha hũkaata.

Hīdīkothong uluba hūkat cērēmatōō; aī hūk haggam ngaadōkī. Hūrūga naa gōōla īīcī, ūmmūdak nēē hadaaha hīina thīī.

Teheediohit: Andrew Loki

Nakēēdū hī idingwa cīg anyak otto

Baa kōr umwa aaī karrama cī idingwa cīg anyak otto. Nē baa atab nakēēdū buk aaī tōō. Baa ahaca hinna ñnōōnnō thōth cī hōllōngaa anyahī otto, nē ummuk ññ, “Hadīmani occa hutuno?” Ma hīdīkothong ummuha gēēnyīth umwa. Ittiha doolliang ammada, nē aarīk hīi otto.

Ma baa ngaallooth, ūk nēē karramaawa ĩcī idingwa cīg anyak otto ho. Baa ĩccad idingwaana cīg anyak otto ñnōōnnō aī, “Attiha gōng nooyya nakēēdū otto ĩina?” Nē ĩjin umwaa ñnōōnnō ĩinnīk, “Nakēēdū ma gōōng hōllōngaa anyahi nii otto, attiha nga?” Ēdēcī nakēēdū aī, “Woī! Īko baa ngaa agac? Ībbaanna mīi nganet lōōcī otto nyīlōk baa gōlla.” Nīngītī ĩjjaahini idingwaana. Nē baa ĩi rugumi, ara hinna nakēēdū anūek ēlē riyyēt diooni; abūrī nīngītī ĩn kōr. Ma baa uruta rīng, ūdūt nē ohodia ūnyaaha hēēta uruta. Ikia kōrra akat otto cīgīnnīg ho hobooyyi hīi dtīng. Ma ho, utduuha ngatirriaaī nē ĩi, “Wocee! Obooyyi tarī nakēēdū otto thōng inni hōlō?”

Nē ĩlīllēēcō idingwaana vēlēk gērrēt ĩitō, “Īggoollet gōng nakēēdū inni?” Nē ĩjinit nakēēdū annēk, “Nee cī adīmani nii ho?” Nē ēdēc nakēēdū ĩi, “Hoolongi thōng.” Nē ĩjinit idingwaana tarī annēk, “Nee cī haī ōlōng ho?” Ēdēcī aī, “Giimwa cī hanyahi aaī ōlō.” Nē ĩittīk idingwaana, “Bīt da

nyahaahet ōlōng tīho ngaati, hiita hīcītta!” Nē baa eberia loricōōī hī iding umwa hookorit hī nakēēdū hoottik ōlōng.

Ma gōōla, īinnīk nakēēdū idingwa cīg ōōkōr ho nēē, “Gōng hutuwattī, ngaa hōkō battaala.” Īko nēē avir cwēē gōōla umwaanī. Ūk ōdōlan ōlō nē udihak ngaa cīnnī annēk, “Rēha tūkan hataman.” Ma baa ma ērēha ngaa tūkan ho, udihak annēk, “Rūmeehaa hī tūkan lohodatōō, nē ma iita eeta ūgēēgī, anyīk lohod nē duhak ennek, ‘Ōlōng aa aduha nakēēdū aī aāī ōlō niccaani. Anyaktoothīk eet ōdōlannuung hatī nēē gōōla.’ Nē tarī duhak ennek, ‘Ma habbuuku lohod gōōla ūdūt!’” Nē baa idtican ngaa thōth vēlēk cī adukiaahī.

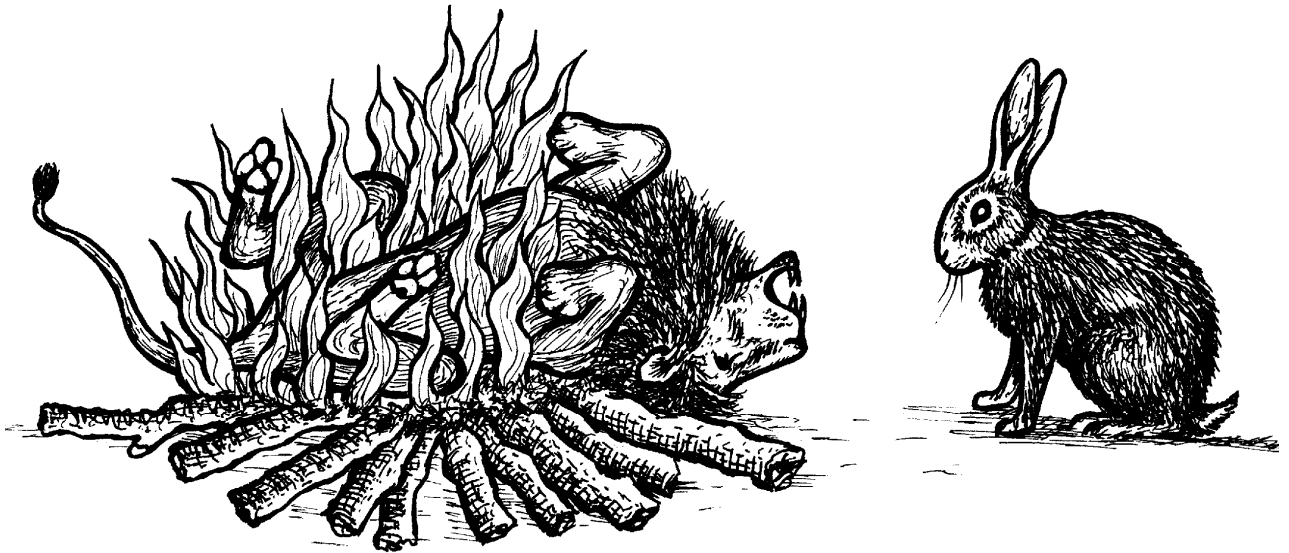
Ma baa upwaattī eeta ag ithooyyi, aanyīk ngaa cī nakēēdūō ihōōggō lohod cī aayyi ōlōng ho nē ēddēēbak thōth vēlēk. Ma baa gōōla, ummuhit lorico hī gōōnī aī, “Hanyak gōng giimwa nē hōllōngaa hacīn hutuno?” Nē ma baa abbuk ho, ulub nakēēdū īthaanīk ihōōggō hēbērī tūkan hērēk gōl cī acīnēēnī.

Ma nīngaata, ēkēr tarī hūk hūmmūdoothīk eet hijin hīinnīk, “Nga hōdōlan ōlōnga hōlō?” Annēk eeta, “Ngaani.” Ūmmūdek īrraanī ēlēk nē uruk nēē nēē lōkīmī. Ma ho, ōthōth īī, “Ma cī haanyīha eet aagīg ōlōng hanneehi gōng utuwattōōī; nē ōt īīna?”

Ma hīdīhīdīc, upwaatta eeta ag ithooyyi. Nē ma ajin eeta, ēpēhanōō hinna nyaaggwaana. Annēk umwaa gōōnī, “Iyya thēk nganit dēēdē cī aini hubbuuhit lohod.” Goonia umwaa tarī buk, ōthōth noho diooni. Accamanoothīk nakēēdū nē

õthõth ãĩ, “Ĩĩ mũĩ nicca thõth cunung.” Nĩngĩĩ alahanõõthĩkĩ
nakẽẽdũ nẽ ũk õlõ adtahõõthĩ pelo jeena mac nicca.

Teheediohit: Santino Lounoi Stephen

Nakēēdū hī Maa

Baa kōr umwa ĩn nakēēdū hī maa gōnat. Baa anyak nēg vėlēk ngaaĩ hī dōhōlī cīg mēēlīg.

Ma kōr umwa atab nakēēdū ēhēērōn ammūdoothīk gōōnī umwa cī baa aaĩ ōlō umwaanī. Ma ho, uduhak nēē gōōnī maa annēk, “Gōōna, hōkō naa rēēna gērrēt; thūūtī ngaa caannī hī dōhōlī. Hōbōda hatī naa hīdīkothong.” Ma ho, ūk nēēnī.

Ūthūūtī maa ngaa cī nakēēdūo. Aanyīk ahat hī gii vėlēk cī anyak nēēnī. Ma kōr umwa, ĩlīlattō maa hī ngaa cī nakēēdūo. Ikia ĩlīlī maa gērrēt nē ittiha hēt uk ngaa cī nakēēdūo ōō aĩ dtar. Ēttēd ngaa cī nakēēdūo loc nē adaaha.

Ma kōr cī loohoth cīnnī, ōbōda nakēēdū hēērōna. Ikia edecek ōlō ĩcīnnī. Ma baa ōdōlan nēē ōlō, ammūdoothīk hinna dōhōlī cīgīnnīg aattīg ēmmēn aitō ngaania tōō. Ma ho, ĩjin nēē dōhōlī annēk, “Ōkō hatī ngaanu ngaana?” Ēdēcī doholia

ĩnõõnnõ annek, “Baa uruk maa morrwahit baalõ.” Ĕdēcĩ nakēēdũ aĩ, “Uruk maa ngaanu?” Ĕdēcĩ nēg aĩ, “Eeĩ.”

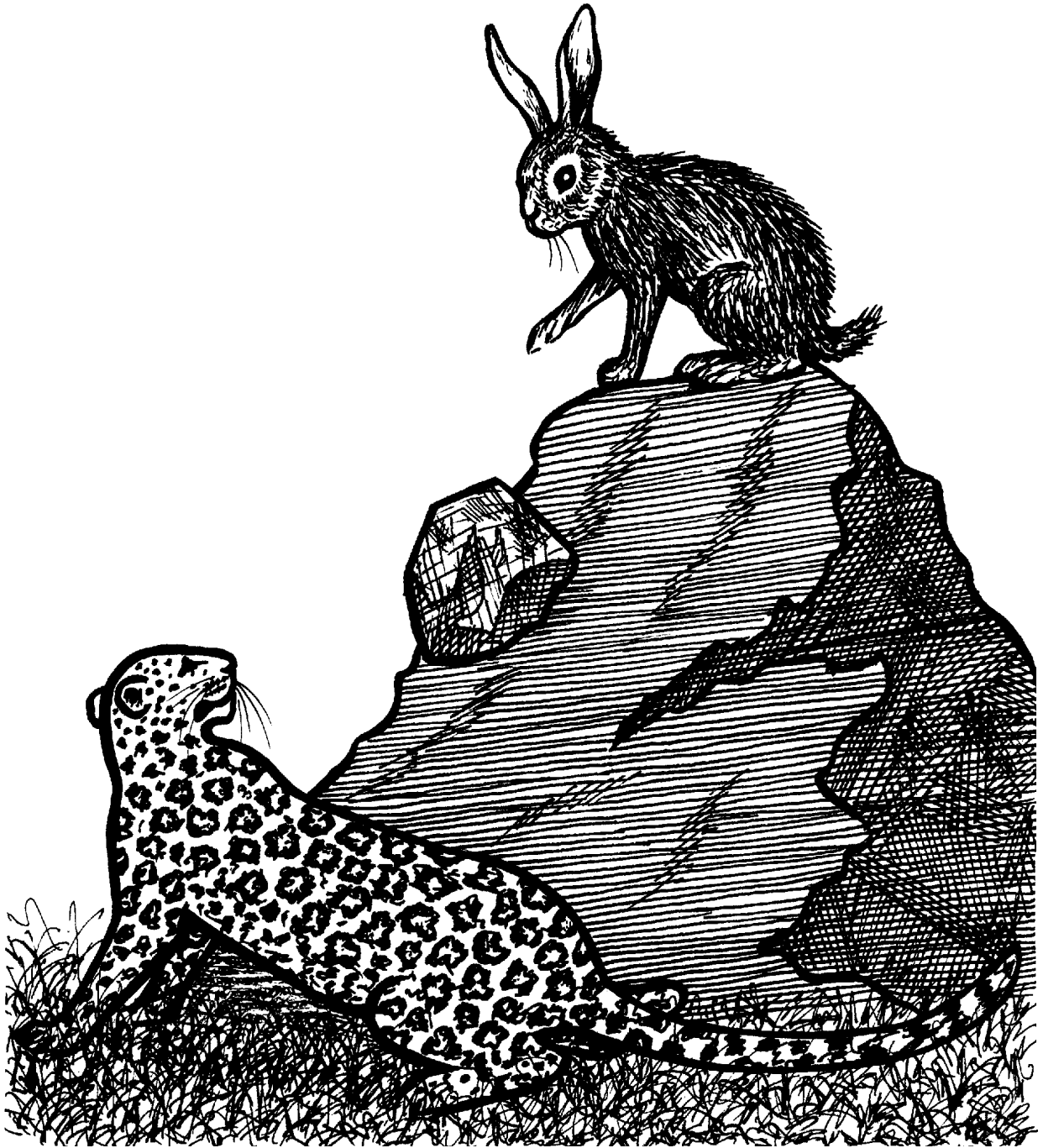
Ījjaahõ nakēēdũ nē ĩtĩnga ũk cūrũmũm ĩcĩ aayyi maa. Ūk aau õbõktõ hĩ ĩnõõnnõ nē ĩĩnnĩk, “Aaĩ hutuno gõõna?” Ĕdēcĩ maa aĩ, “Aaĩ lõngõc.” Nē ĩĩnnĩk nakēēdũ ĩnõõnnõ, “Ĕlē maa! Aitõ naa hõllõngaa helemi ngaatĩ ĩĩnnĩ nii habu cĩ idingwaanu vėlēk.” Ĕdēcĩ maa ĩnõõnnõ aĩ, “Inni?” Ĕdēcĩ nakēēdũ ĩnõõnnõ aĩ, “Hĩnĩngĩtĩ aalla nii aaĩ loota hutub hithihi gii cĩ adticiani buk. Aattĩg idingwaanu ũgēēgĩ cĩg ĩllõwannii nganiita.” Ĕdēcĩ maa tarĩ aĩ, “Nganĩ cĩ ĩllõwannaa nganet ho?” Ĕdēcĩ tarĩ nakēēdũ aĩ, “Tananga naana, hĩllõwannii naa nganiita; occa hingothi naa mõrõ icci. Iyyoko nii occa ingothi?” Nē ĩdēc maa ĩnõõnnõ annek, “Hingothit da hatĩ gii umwa lohotha.” Ma ho, elemit nēg rammaattĩk ngaatĩ aadēēkĩ gwoo cĩ obbi nē ingothit ĩnõõnnõ.

Ma baa edeciak nēg ngaatĩ aadēēkĩ gwoo ēlēk, uduhak nakēēdũ maa annek, “Īnya da hithiaanaaĩ naa hĩngõtha.” Ma ho, ithiaanaaĩ nakēēdũ aĩ kir-kir kir-waa-kir. Īngõth nakēēdũ gwoo cĩ obbi abaahĩ baakĩta. Ma ho, ikia maa ĩngõth aĩ yang-yang yang-wũm-puk. Udhuhoothĩk maa gwoyyatõõ nē urruuo ĩĩ, “Uui! Uui! Gõõna! Gõõna! Ĕlaanĩ! Hũtũũthĩ naana!”

Ma ho, ikia nakēēdũ ĩttoorĩk rĩĩma ũgĩg tarĩ gwoyya nē ĩĩ, “Baa aruhi nii ngaa caannĩ lohoror, abũnna atũũthĩ nii buk daahõ.”

Nē baa atalī nakēēdū ngaatī acīnī et baa aruk ngaa cīnnī
ngaatī adaknī.

Teheediohit: Fr. Aleardo Lokuru

Nakēēdū hī Hēēlang

Baa ãn nakēēdū hī hēēlang gōnat cīg agaōō gērrēt barkit.
Ma kōr umwa, adak hēēlang magīthī gērrēt nē ummuk ãi,
“Hadīmani occa hutuno? Ma yoko adaka magīthī ho, ãnya hūk
haggam nakēēdū hīi gēn.”

Ma ho, ūmmūdoothīk hēēlangī nakēēdū nē ūk īinnīk,
“Gōōna, adaka nganet magīthī nē adim hadakii nganit yoko.”
Ma athīhī nakēēdū thōth icci ho, angangany īī, “Gōōna, hiini
naa hīdīc gērrēt occa hōllōngaa hūūpanniina. Aattīg
idingwaana ūgēēgī cīg makatīg muura īcī hūtūrī hata. Anyaa
hūk heteretheehii nganit gam nē adahu.”

Ēdēcī hēēlangī aī, “Ac! Ēbēyaneehu gōōna lohupal!” Ma
ho, ītīngaacō nēg ōōta. Ma baa ōdōlanit nēg bēē uruto, uduhak
nakēēdū hēēlang annek, “Gōōna, hōtōd hatī nag horom
hīdīhīdīc nē hūk hutungeehii naa nganit hīnīngītī haī hūk
hitiggawa naa idingwa horooma lokora. Nē thī niina, rēēō
jurrung ma haggiithi. Ma ithihu iita idingwaana īī paapu-
paapu, tangu thī jurrung rēhī ōō loc. Anyīk ītat hēbēyanoothīk
gōl cī akuuni mōlōōhī cī ēggērn̄ya ho; upwaanna hatī thēk
dēēdē.”

Ma baa otodit nakēēdū hī hēēlang ōt horooma hīdīc, ūk
ūtūngēk nakēēdū hēēlang dīdī nē edecek nēē ūk muura lokora.
Ma hīdīhīdīc, īthīhōōthī hēēlangī geren̄yi cī aī paapu-paapu hī
molok cī nakēēdūo cī arruui aī, “Gōōna! Ikiā thēk dēēdē!
Rēēō jurrung hīaa haduhaakii naana.”

Ma ho, ūkūmanoothīk hēēlangī jurrung. Ērēhī ōō loc nē
aanyīk ītat ēbēyanoothīk gōl cī adtudtaanianī gii ho. Ma baa aī
haggam ho, acīn hinna īn bēē. Ma ho, īngōth hēēlangī ēttēēda
bēē. Edecek bēē ūk īī paapu-paapu. Ummuk hēēlangī īī,
“Oyyeee! Īko adim nakēēdū aruka thōng!”

Ma ho, ōbōdōōthī hēēlangī ūk atangu nga ĩaa abūcanaanī bēē tarī. Ikia nakēēdū utuvuyia jeena aī, “Gōōna! Gōōna! Aggamu umwa nun?” Ījjaaki hēēlangī kim; aitō hōllōngaa ēdēcī buk. Ma baa upwaanothoothīk nakēēdū ĩnōōnnō, ūk ōtōmōōī annek, “Gōōna hithihi cī aggami buk? Tīnga jeena gōōna! Oongi tarī nii thōng inni?”

Ma acīn nakēēdū hēēlang ĩjjaaki ho, ummuk nēē aī adak thōng. Nē ōthōth ĩī, “Adaahī nō occa dīdī? Ījjaaki occa gōōna inni?” Ūtūvū tarī aī, “Gōōna, gōōna!” nē uhum athīni. Ma acīn aī thīī ho, ēdēcī aī, “Apadattō! Haini gōng naa ne? Īī attī nii buk iding kōr nicci.” Ma ho, ittiha nēē ĩnōōnnō aarīk bahuuca irriongan ūūhī.

Ma gōōla, ōōra hēēlangī allak cīgīnnīg ōdtōthōōhan inya cī nakēēdūo. Ma athinnoothi nakēēdū ho, ĩjjaaki kim nē ūk mugurur, aga aī ĩko ngaa arūgī hēēlangī. Ma tarī hīdīhīdīc, ōdtōthōōhan hēēlangī ĩnōōnnō tarī. Ma ho, ōtōmō nakēēdū gērrēt nē ummuk ĩī, “Hadīmani occa hutuno?” Nē ōthōth ĩī, “Ūrūga nō occa gōōna thōng oo. Aruheeka gōng occa idingwaana gōōna nē hūūha ĩīna?” Ēl hatī lōōcī hūrūga dīdī nun. Baa ōthōth nēē hoti hīnīngītī abarrit thōng, nē aala irriongan hēēlang bahuuca noho. Ma baa ōbōktō nēē hī ōlō, ummuk ĩī, “Hadīmani occa dōhōlī hutuno?” Ma ho, ūtūvū ngaa cīnnī annek, “Bītī dōhōlī lōōthīhaaca!” Ēdēcī hinna ngaa aī, “Aini nii, ‘Daaī habath hī hojoron?’ ” Ōbōdēēkī nakēēdū

tarĩ annek, “Bĩtĩ dõhõlĩ lõõthĩhaaca!” Ma ho, ãthĩk ngaa nẽ ukuli dõhõlĩ ùũhĩ lõõthĩhaaca.

Ma nĩngaata, udhuk nakẽẽdũ hẽẽlang nẽ ukul iitho lõõthĩhac. Ma ngaa aĩ huduhun ho, aggam hẽẽlangĩ thoc dẽẽdẽ. Ma ho, angangany nakẽẽdũ õrõk aĩ, “Aggam hinna correenit aĩ haari thoc cĩ gõõnĩ Tĩrrĩkõlĩ ẽẽ gõõna.” Ma alahanek hẽẽlangĩ thoc ho, ẽlẽ iitho noho kirok ùk lõõthĩhaacatõõ.

Dtẽẽllẽn cĩg ẽtẽrtha ceg gõl cĩ occa ẽbẽraanĩ nii goonu cĩ aga jurrung nẽ cĩ ammĩnanoonnu dĩdĩ.

Teheediohit: Peter Bosco Lotyang

Nganĩ cĩ aga aĩ aku honoothiniti ĩn dĩdĩ?

Kõr umwa baa irkit cĩ ĩn 1992, baa hathihi naa aĩ ũnũaawa ngaa caannĩ Rejina Naamwa. Baa huunnihi naa ĩnõõnnõ Juuvattĩ. Ikiã õdõlan Kampala, Ũggandattĩ. Nĩngĩtĩ haduhaakĩ makayiok cĩg thukul cĩ obbi cĩ hallimaniini ho hannẽekĩ, “Ikiã ngaa caannẽenĩ.” Nĩngĩtĩ ědēcĩ makayiooha cĩgannĩg ho anneeka, “Tũngek limman! Bĩt gam Matrimonio hĩ ngaa cunni nẽ õbõda thukuula.” Hũũha thĩ haĩ hũmmũdoothĩk ngaa caannĩ Kampalattĩ. Hũmmũdoothĩha aĩ ũk miithona ĩcĩ Ajũmanĩ; nĩngĩtĩ hanũõõthĩ ĩtĩho.

Jaatĩn cĩ hõdõlanĩ Ajũmanĩ ho, hatangu hal. Ma baa al lõõcĩ, hummuha haĩ hũk miithawa. Ammũdek hinna hapĩirra gẽrrèt hĩnĩngĩtĩ wet cĩ baalõ hakuuni Kampala ho. Nẽ hĩina, “Ac! Hõkõ hatĩ miithawa lohotha, ĩnya hiyyomanõ.” Nĩngĩtĩ hõbõdõõthĩkĩĩ ũnyak.

Ikiã honoothiniti umwaa cĩ hacĩnĩ ũũrũta cĩg õvõ miithona alũt eet vėlẽk cĩg õmõtõõ hĩ ĩhõõggõ. Aggam bũhęc umwa buk nẽ uukito, nĩngĩtĩ õõĩ eet tĩkõ vėlẽk kẽẽma ĩcĩnĩng. Ma baa edecia honoothiniti ceeni, hĩcĩnĩ, huduhunaa hikia battaala nẽ hommotiooa hĩ eet cĩg au laaita. Akulek hinna jen ngaatĩ acĩnna nganeeta. Ijitta ĩttĩhaa, “Haĩnna hinna utugurrii ũũrũtana ootti kẽẽma ĩcĩnĩng!” Nẽ hẽdēcã hĩĩnnĩha, “Aaĩ hatĩ thõth umwaanĩ?” ědēcĩ nẽg anneeka, “Iyya alũt ũũrũtana eet

õõĩ kēēma ĩcĩnĩng, aggam bũhēc umwa nē uukito, nĩngĩtĩ õõĩ kēēma ĩcĩnĩng.” Ma hathihi thõth icci ho, ammuhaaka hinna honoothinit aa nannĩ dēēdē.

Nĩngĩtĩ hatallĩ nyakangan Nyekuc ngaatĩ ēēlanna pĩrnatta ĩcĩ occa baa aanya ũūrũta. Haau Ajũmanĩ wathiniok õmõtõ nē haggamta Matrimonio hĩ ngaa caannĩ Rejina Naamwa. Ma uruta ĩcĩ wathiniok niccag, hũũhĩ ngaa caannĩ hĩ dõhõlĩ cĩgannĩg iyyo: Betti Naboi, Vittoria Nakwangan hĩ ĩdõlĩ Ravaĩl Attiol. Hũũhĩ Naĩrõbĩttĩ ĩcĩ baa hallimaniini thukuula ĩcĩ obbi. Nē edecia nyeemut cee ngaati.

Teheediohit: Dario Lokure Biatõ Lõhamarĩmõĩ

Athiia hi hebēri ciginning cig acini gerrēt

Baagōng aaī et umwaa Mōnītaattī cī acinī gerrēt. Et cī haī thar ciginning Athiia. Irkinya niccag, alik Dīdīnga hēēlangīt hi maaīt hatī au adak nēg tīina.

Ma ōō eeta alik hēēlang hode maa, anyak thēk eeta Athiia. Adtuuha nēē maa hatī ngaa aaī mōrōtōōtōō nē uduhak eet iinnik, “Irriamanit jurrung!” Ma aitō maa hode hēēlangī mōrōtōōtōō tōō, ennek nēē eet, “Oogit mōrō nicci!”

Ma aaī maa hode hēēlangī mōrōtōōtōō icī alik eeta ho, aduhak thī hatī Athiia eet ennek, “Aaut jurrung attia icī obbi!” Hode ennek, “Aaut jurrung attia icī hidici!” Aanyik Athiia eet hūkūmattoothik hiitiō hōllōngaa aattīg labak. Aanyik tarī nēē buk Dīdīnga hagaacō icī ouu ma aaī maa mōrōtōōtōō hode aitō tōō.

Aduha eeta buk aī, baa kōr umwa agaoothi Athiia maanyī hi aattinnī rēēna gerrēt. Reettin thēk cī icca eeta vėlēk hōllōngaa ēhēdēēran ngaatī adtuuhōthī eet hagaacō.

Udtuunnik thōth cī Athiia ngaati.

Tehediohit: Albert Popo Lowala

Dtudu õõa ícĩ eeto

Baa kōr umwa aattīg bul hōrga nē ulutti nēg aĩ hōt
higorithia ēētha cīg Loggiiru Būllūca. Ūkūmattoothīk lōggōō
kōr nicca jurrung nē õõta. Ōt nēg ĩthōng nīngītī haĩ Ukuto;
uhutatta mam uhuddi. Nē õt nēg vēlēk aauto loota ngadiiha

hidiaatōō hīnīngītī ōbōhī Būllūcī. Baa ma aattīg nēg riiyya loota, aluba hatī dtudtu hīdīkothong nē ĭcīnīt eeta aau ōōa ĭcī eeto. Dīdīngaayyi abathī hībaallīcī ngaatī ahūthī ōō cī eeto. Hīnīngītī occa aku daahīthī cī et nicci iyyoko noho. Nīngaata, abarritit eeta thinneetinitōō ĭcīggīng vėlēk aī, “Aaī occa hatī hutuno?”

Ēētī cī aayyi dtudtu ho buk, abarrit nēē gērrēt; ūmūlūk thōng buk. Ma ho, ĭītō nēg, “Hammuhi ōbōktī mīrōha.” Nīngītī iggoolini nēg awiri. Iirit nēg ĭthōng Aminihini nē ōt iyyomanita. Nē ĭītō, “Eeta! Hōlō! Hiita nag vėlēk?” Ēdēcī ēētī umwaa hōrgēēnatōō ĭcīnīng aī, “Eeī.” Ajin tarī, “Ma ēētī aa aayyi dtudtu ikia?” Ēdēcī ēētī anēēnī dīoo aī, “Eeī.” Ma nīngaata ĭītō, “Hōōtō hōlō!” Nīngītī ōōyyī eeta ōdōlanī horooggiok baag aattiyyi lōngōc; aitō ēētī cī horoong adaahī buk tōō.

Īnōō cī haī nēē: ma aayyi et hībaallīcī buk, aitō hōllō haī angirannii.

Edecia dtēēllēna cīg et cī aayyi dtudtu ōō.

Teheediohit: Joseph Gworomoi